

ל כ ו ה

נָטוּ בְּעַרְלִינְגֶּר : דָּאַס הַשְׁפָעָה־פְּרָאָבָלָעָם
יְהוֹדָא לֵיב אַרְלְעָן : גְּרוּטָע צִילָּוּ אָוָן קְלִיְיגָע וּוּפָעָן

ישראל עמיית : נייע לידור אלימלך שטייר : דאס ניזאנג סון א ניכטערן פאעט

אַמְחָר הַיּוֹמֶשֶׁר: מִנְבָּאוֹתָנוֹ

דוד אפטיעיקער : אויף דער רטפּס יאָרץײַיט אִין טבריז

חועליל קלעפפיש: דער רטבּט

עובדיה הכהן: ישראל פמייאט

עת : חודש שפיגל

א"ג פרידנוזאנס טעטיגקייט אין ארץ-ישראל

לאנד-צוזאָמִינְפּֿאָר פּוֹן "בְּנוֹת" אַיְזְנְהֶרְבֶּדֶס

פּוֹ אָנְדוּעָר בְּאַוּגָּוָןְגָּה יִדְעָות אָוּן מְדוּעָות
אָגְפָּה: דָּר שְׁמוֹאֵל דִּיטְשָׁלָעָנְזָעָר

1980-1981 ANNUAL REPORT

לאדיז'ו ארשע-קראקט'ן ב"ה, מנחם אב תרצ"ה בוגר 126-27 צוועל'יפטער יאר-גאנג

דָּאֵס הַשְׁפָעָה - פִּרְאָבָלְעָם

היליקון באדן, איז מעיר נישטאָ קיין ארט פֿאַר רעד רעליגינעזער עלי', אין ארץ'ישראל. מיר מזון דעריבעער קעטפּן, אײַנצופּרָן אַין אַרץ'ישראל אַ סאַצְיַאלע אַרדינונג עלי' התורה, אַוְיָב אַין דִּי גָּלוֹת-לְעַנְדָּעָר האָפָּן מיר נישט קַיְּין אויסצְיכָּן דערוּףּ, אַיז עס אַבעָּר גָּאנֵץ אַנדערש אַין אַרץ'ישראל, ווֹאוּ עס שָׁאָפְּט זֶיךְ אַרְיוֹן-יִידִישׁ עֲקָאנָמִיק. דָּאַרט קָעְנִין מִיר אַוְן מִזְון אוַיסְאָרְבִּיטָן עַס אַיז קָלָאָר, אַז פָּאַר אַונְדוּזָּעָרָע אַוְיָגָן שָׁפְּט זֶיךְ אַפְּרָאַצְּעָס פָּוֹן גִּיוֹאָלְטִיק גְּרוּיסְ חַשְׁיבָּות. אַונְדוּזָּעָרָע הַעֲנָט זַעֲנִין צַוְּקָרֶץ אַוְיָצְהָיִבָּן דַּעַם שְׁלִיעָר, ווֹואָס פָּאַרְהַיְּלָט דָּאָס אַינְעַרְלַכְּעַס גִּיזְיכְּטַלְפְּכָּעַ גַּנוּוּבָּ פָּוֹן דַּעַם דָּאַזְיָקָן פָּרָאַצְּעָס, אַוְן אַונְדוּזָּעָרָע אַוְיָגָן זַעֲנִין צַוְּשָׂוָאָק צַוְּקָעְנִין קַיְּוָן אַין זַיְּוָן פָּעָרְסְּפַּעְקְטִיוֹו — אַוְן דָּאָס פִּילָּט אַונְדוּזָּעָרָע אַן מִיטְ פְּרִידָּ, דַּעְרוֹוָאָרְטָוָנָג אַוְן שְׁרָעָק צַוָּמָן.

הלאמי זאלן מיר לַיְקִינִין? זיין, די ציונים, זענין גיועען די ערשות אינס זיין בָּאַטְיִיט. איזנס איז אבער פאר אונדוֹ קָלָאָר, אוֹ אֶדְעָנָק דעם אוֹיפְּבּוֹי פָּוֹן אַרְצֵיַּשְׂרָאֵל אַוְן אַיְלָמָסְעָלִי, אוֹ אֶדְעָנָק דעם אוֹיפְּשָׁוֹאָוָגָן פָּוֹן אַיְלָ וּוּרְטַשְׁאָפָּט, שָׁפָּט זיך אַיְנִים יַדְנָטוֹם אֶפְּרָאִים אַיְבָּרְשִׁיכְטָוָגָן, – אֶפְּרָאִים, ווֹאָס האַט גִּיטְרָאָגָן אַוְן טְרָאָגָט אַוְיך וּוּיטָעָר אַיְן זיך דַּעַט קָעָרָן פָּוֹן כְּפִירָה אַיְן אַמְוֹנָת הַמְשִׁיחָה אַוְן אַיְזָה אֶןְטְּרָעְגָּרָן פָּוֹן אֶגְּוִיאִישְׁוּעָלְטָלָעָךְ יַדְנָטוֹם, – אַוְן האַט פָּרָאָר אַונְדוֹ אַזָּאָחָשָׁבָה אַוְן וּוּעָט מַאֲכָן אֶקְּלָאָסְפָּלָעָץ אַיְבָּעָרְקָעְרִינִּישָׁ אַיְן אַונְדוֹצָר לְעָפָן.

דער דזוקער מזב פאָרְשַׁאֲפַט אָונְדוֹגָסֶךָ זָאָרג אָונְ נִישְׁתָּאִינְגֶּעֶר פֿוֹן אָונְדוֹזָעָר
פֿירָעָר, וּוֹאָס האָבָן באָזָוְכָט אַרְקִיךְ-יִשְׂרָאֵל אָונְ מִיטָּה דִּי אַיְגִינְעַס אָוְיגַן גִּיזְעַן דַּי
צִוְּנוֹנִיסְטִישׁוּס מִמְשְׁלָה אִין לְאַנְדָּה, שְׁטָעַט זִיךְרַיְךְ פְּרָאָגָע: צַי וּוּעַט מַעְגְּלָעַד זַיְן
אָגְרִיכְוּן אָונְ הַשְּׁגָות, אָונְ אִין דִּי דָזְוקָעַ פָּאָרְמִינָן פֿוֹן לְעַבָּן, בָּאוֹזָנְדָעָרְעַץ
שְׁפָעוּה, האָט אַנְטּוֹויְקָלֶט אָונְדוֹזָעָר רַעְלִינִיגְעַזְעַט קָוְלְטוּרָא אִין משָׁךְ פֿוֹן דָעָר
גָּאנְצָעָר גָּלוֹת-צִיִּיט אָונְ אִיּוֹ זִיךְרַיְךְ מִיטָּה אִין משָׁךְ פֿוֹן דָעָר צִיִּיט פֿנְג
צָוְנוֹפְּגִיוֹוָאָקְסָן.

נאר מעיר עקכערט אונדזער מוח דאס סאציאל-עקאנהמייש פראבלעט. נאר נישט אין געלט און מאכט ליגט אונדזער כוח און נישט געלט און מאכט קפנין אונדזער כוח באיזגן. אונדזער פוח ליגט אין דעם אמת, פאר וועלכן מיר ארץ-ישראל איז לאנד, וואס איז בעיקר פזאיך אויפאונגטען ארביטער און אינזהלאט.

**לפָנָן אָוֹן אָונְדוּזָעַר שׁוֹאָכְקִיָּט לִיגֶט אָוֵיךְ אַין דָּעַם דָּאוֹזִיקָּן אֲחַת - וּוֹעֵן מִיר
פָּעַלְיָן אִים...**

"לֹא צְחִיל וְלֹא בְּכָת, כִּי אִם בְּרוֹחוֹי..." גִּיטַּת בֵּי אָונְדוֹ אִיבְּעָר פָּוֹן לִיפָּן צַו לִיפָּן.
אִבְּעָר נִישְׁתָּה, נִישְׁתָּה דִּי אִידְיִיעַן אָוֹן נִישְׁתָּה דִּי מַעֲטָאָדָן פָּוֹנִים וּוּצְלַעְכָּן
פָּאַצְּיָאַלְזָום. זָאַלְן דִּי דָּאוֹזִיקָּע אִידְיִעַן אָוֹן מַגְטָן דָּזָן וּוּפָרָן אִיבְּעָר גִּיפְּלָאַנְצָט אָוַיפָּן

• The following table summarizes the results of the study.

בלב קרווע ומורתה הננו מודיעין ע"ד מותו של אחד המיסדים הראשוניים של "בית יעקב" ובונה הסמיבריון בקרקה, ידיד נאמן ומעריציו של ירחוננו, מנהל מרכז קרונזהתורה העולמי

מר ד"ר שמראל דיליטשלאNDER ז"ל

מערכת „בית יעקב“ שמו הטוב יחרת באותיות של זהב בספר דברי-הימים של החנוך החרדי ותנוועת בית יעקב

נדהמים אבחנו מהאסון הגדול שקרה לנו ולכל יהדות החרדית המאורגנת במוחו של אחד המנהיגים הכה נמרצים לאגודת-ישראל העולמית והעטקו המופת עלי שדה החנוך המסורתית

מר ד"ר שמואל דיליטשנברג ז"ל

עובדתו הגדולה ומסירותו הנאמנה לחייב דור נאמן לברית אבות ולתורת ה' תשרע עד
בוכרוננו ותהיה' לאות ולמופת לדורות הבאים

מרכז בנות אגדת ישראל בפרליז המקומן נחם את משפחתו ואת כל המתאבלים עליו מותך שאר אבלי ציון וירושלים

משתפים אנחנו ב策ウרה של מרת ד"ר דיטשלנדר במוות עלי' בעלה היקר

מר ד"ר שמואל דייטשלבדר ז"ל

המקום ינחים אותה בתוך שאר אבלי ציון וירושלים

האקסקורטיבה והמצוירות של בא"י בפולין

<p>דֻּעָם טִיסְטָן מִיטְגִּיטִּיל אָוָן גְּרָאִיסְטָן צָעָר מִיר אוּשָׁה דָעָר שְׁוֹבָעָר פָּאַומְלִיאָע בעאָ זָוָם פֿרְזֶלְינְקָן, טַרְזִיכְסִיקָן טַזִּיטָן זָאוָן זָאוָן, זָאוָן, אַרְבָּנְיָזְטָאָר פָּוָן אָונְדוֹעָר גָּנוֹת-אֲרָגָּנוֹת פְּרָזּוֹסָן זָאוָן צָאיָיָי, זָאוָן ישראל זָאוָן, אַבְרָהָם יְוָסָף בָּאַלְטָאָר הַמְּקוֹם יְנָחֵם אַזְּתָּם בָּתוֹךְ טָאָר אֲבָגִיָּה וַיְרוֹשָׁלָיִם וְאָיוּסְטוֹן לְרָאָבָה צָוָן בְּנוֹת-אָגָּדָה, יִעְמָדָה בָּתִי'-סָרָבוֹא</p>	<p>טַפְּ דַעֲרָשִׁיטָרֶט דָּרוֹקָן מִיר אָוִיס מִיטְגִּיטִּיל אָונְדוֹעָר אַיְגָּרְגִּיגְגִּינְעָן חַבְרוֹת, שְׁוֹעָסְטָרָן חַנְהָה אָוָן שִׁינְדָּל וּוַיְצִימָן זָאוָיג דֻּעָם טָוִיט פָּוָן זָאוָר הַיְסָן-גִּילְגִּיטָן פָּאַטָּעָר צָהָה. זָאָל-גָּטָט אַיְיךְ טְרִיםְסָן צָוָאמִין מִיט דֵי אֲבָגִי צָיָן וַיְרוֹשָׁלָיִם אָוָן אַיְן דָעָר גִּיטְרִיעָר שְׁרָבִיט סָפָרָן הַיְלִיקָן גָּנוֹת-דָּרְזָיוֹן — זָאָפָט אַיְדָט טְרִיםְסָט גִּיפְּנִין אַלְקָשָׁט לְעַרְעָרָן וּוַיִּסְמָאָן</p>	<p>טַפְּ דַעֲרָשִׁיטָרֶט דָּרוֹקָן מִיר אָוִיס מִיטְגִּיטִּיל טַרְמִי-אַיְגָּרְגִּיגְגִּינְעָן חַ' פִּינְגָּוּ וּוְאַלְקָאוּוֹיטָשׁ צָוָיגָב דֻּעָם טָוִיט סָוָן אִיר הַיְסָן-גִּילְגִּיטָן מְוֹטָעָר צָהָה. אָוָן דָעָר פָּאַרְחוֹרְקָלְפָּכָנוֹן סָוָן אָונְדוֹעָר אִידְעָגָל, וְחָסָס אַיְוָגָעָן דָעָר רְצָוָן סָוָן אִיר אָוּמְפָּאָרְגָּעָלְצָעָר מְוֹטָעָר צָהָה. — זָאָל זָיָן טְרִיםְסָט גִּיפְּנוֹנִין</p>	<p>קָאַלְיִישׁ גְּרוֹפָעַ אַהֲבָה פְּרִירָעָרָן סָפָרָן לְיִכְתְּנָבוֹים</p>	<p>אלְלִישׁ בְּנוֹת-אָגָּדָה-יִשְׂאָאֵל פָּרוֹיִץ. פָּעָרְלָעַט</p>	<p>זִיִּיט גִּיטְרִיסְט! יִרְפָּאָר פִּין מִיט אַיְינָר צָעָר גַּחַ' פִּינְגְּעָלָעַ אַיְבָּרְגִּיגְגִּיגְגִּינְעָן טָוָרָן אָוָן סִירָעָן סָוָן צָבָנוֹדוֹעָר בְּנוֹת, חַי אַוְיךְ דִּיר הַבָּרָה יוּכְבָּד מִטָּעָר פְּרִיצְטִיקָעָר פְּטִירָה סָוָן אַיְינָר אָוּמְפָּאָר. עַטְשָׁעָנְדָר מְוֹטָעָר צָהָה דִי טָעַטִּיקָע עַפְקָנִיתָה יִתְּזָעָן צָלָע. יִרְדִּישָׁע מְסָדָרוֹת אָוּנְדוֹעָר שְׁטָאָפָט.</p>
---	--	--	--	--	--

קָרְבָּן	גְּרוֹפָע אַחֲדִית	גְּבוּגָן	אַבְּלִישׂ	בְּנוֹת־אָגּוּדָה־יִשְׂרָאֵל	וַיִּשְׁקָעֶן	בְּנוֹת־אָגּוּדָה־יִשְׂרָאֵל	צְפֹרָה טָסָק	צְפֹרָה לְעוֹוֹן	אַלְיִישׂ
בְּנוֹת־אָגּוּדָה־יִשְׂרָאֵל	גְּרוֹפָע אַחֲדִית	גְּבוּגָן	אַבְּלִישׂ	בְּנוֹת־אָגּוּדָה־יִשְׂרָאֵל	וַיִּשְׁקָעֶן	בְּנוֹת־אָגּוּדָה־יִשְׂרָאֵל	צְפֹרָה טָסָק	צְפֹרָה לְעוֹוֹן	אַלְיִישׂ

מיטל-אַלטערלעכע פֿאָראֹרטִיֵּן. אָפָּשֶׁר מִיְנִינְתֶּן מִין עַס טַאֲקָע אַוְיף גְּנִימָאת. בְּלוּזִי יְודָעִי חָן הָאָבָּן גְּיוֹוֹאָסֶט, אָז דָּאַס אַיְזָה פְּשָׁוֹט אַמְּאָדָע אָוְין' יְידִישְׁקִיט אַיְזָה אַיְירָאָפָּע, פְּונְקָט אַזְוִי וּוּאַרְיְבָעֶר אַיְזָה הָאָט זִיךְרָה גִּצְוִינְגַן אַיְבָּעֶר מְלֻחָּמָה-לִיטָּעָרָאָטוֹר. עַס הָאָט. גִּישְׁוֹוּבְּלָט מִיט מְלֻחָּמָה-זְכָרוֹנוֹת, מְלֻחָּמָה אַפְּשָׁאָצְוֹנְגַן, קְרִיטִיכָה, פְּאַצְּפִים. מִיהָאָט זִיךְרָה גְּיוֹוָאנְדָּעָרֶט צַו זַעַפְן צַוְוִישָׁן דָּעָר רְיִיעַ פָּוֹן דִּי הִינְטִיקָע גַּאֲקָעָמְפָּעָר פָּוֹן מְלֻחָּמָה אַזְעַלְכָע, וּוּאָס הָאָבָּן בְּפַתְּדָעָר מְלֻחָּמָה גִּיזְוֹנְגַן לְיִדְעָר דָּעָר בְּלוּט-פֿאָרגִינְסָוָג אַוְן גִּיגָּאָסָן בּוּיְמָל צָוָם פִּיעָר. אַמְּאָדָע...

מייט צ שטיקל' צייט צו ייך זענין מיר גיועען עדות פון אַמאדנツער דערשיינונג
דער ליטעראטור.
אויפן פרענקז'יזן ביכער-מאرك האבן אַנגהייזבן דערשייניג, איינס נאך אי
ווערך אויף יידישע טעמייס.
די ברידער טארן, פיער בענוא, און פיל אנדערע האבן זיך גינן
אָפֶגעַבָּן מייט יידישע טיפן און גישטאָלְטָן, מייט יידָעַן שטייגער לְעָפָן, פֿערָן,
נאושן וכו'. אַמְבוֹל פון יידישקייט האט אַפְּלִיעֵץ גיטוֹן אַין דער ליטעראטור,
אויף דער בִּינָע. סאמפאזיטאָרָן האבן גינומין יידישע מאטיוֹן צו זייפָרָע אַרְזָה
און אָפֶערָעָס.
און ווי דער שטייגער מייט אַפְּצִיכָאָז, וואָס שטאמט פון דער מערב-אייראָפָעָאַי
לְיטָעָרָטָוָר, האט עס זיך לְיִיכְתָּאַיבָּעָרְגִּיטְרָאָגָן אַין אָנְדָעָרָע לְעַנְדָעָר. די מ
פון פרענקז'יזן-לְאָנד האט נישט אויפָגִיהָעָרט צו גִּילְטָוָאָר גָּאנֵץ אִיראָפָע
פָּונְדִּי צִיְּטָן פָּונְדִּיְּדָאַקְּלָאָסִיצִים.
נו, האבן מיר בי אונדו אַין פּוֹלִין אויך גינומין זעגן, ווי עס פרוכְפָּערָט זין
„יִדְעָן-לְיטָעָרָטָוָר“. נְעַכְתִּיקָע אַנְטִיסְעָמִיטָן, וואָס האבן וועגן יִדְעָן קִין מָאָל
ווארט נישט גְּיוֹאָט דערמָאנִין, האבן פְּלוֹצִים גינומין יִדְעָן אָלָס אַבְּיעָקָט
גיְשִׁירְבָּן „אַבְּיעָקָטוֹ“, נְיִשְׁטָט מִיט דָעָר גְּיוֹוִינְטְּלָעָכָר אַנְטִיסְעָמִיטָן
פָּאָרְבִּיסְנִיקִיט. מִיהָאָט גְּיוֹאָלָט נְאָקָאָפִירָן גְּנוּיָדָעָם מערב-אייראָפָעָאַישָׁן צו
צַוְּיִין, ווי אַנְיַאֲבִיעָקָט פָּונְדִּיְּאַבְּאָכְטָוָנָג.
עס האט זיך גְּיַגְּלָוָסָט צו עַמִּיכְלִין לְיִינְנִינְדִּיק בָּקָאָנְטָע שָׂוָּאָנִיְשָׁרָאָל, ווי
פָּאָרָשָׁט אַוְן מִעְשָׁרְדִּירָט יִדְעָן אַוְן מִעְשָׁרְגָּט אַפְּיָלוֹ אַמְּאָל אַגְּוָיט וּוְאַ-ט אויך
האָט מִין אַין אַנְהָהֵיב גִּיקָּעֵט מִינִין: אַקְשִׁיאָאָרוּפָע אַמְּשָׁה, אַפְּשָׁר זענִין
מוֹחַות אַבְּיִסְלָקְלָגָעָר גְּיוֹוָאָרָן אַוְסְגִּינְיִיכְטָעָרט פָּונְדִּשָּׁאָד, פִּינְצְטָעָרְקִיט

ר' נייע "תשובה"

גֶּוַיִבֵן גָּאנְצָע וּוְעַלְתָן אַנְצִינְדָן אָנוּ זַי פָּרָ זַיךְ אַיִינְגעַמִּין, וּזַי וּוְאוֹיַּ אִיז
אַונְדוֹז דֻּעַמְּט גַּיוֹעַן!
וּזַי וּוְאוֹיַּ אָנוּ גָּוט אִיז דֻּעַם דָּאוּקָן, וּוְאָס קָעַן גַּיְין אַלְאֲנָגָע, לְאֲנָגָע צִיְּיט מִיט
דֻּעַם זַעֲלָבָן הָאָרֶץ אָנוּ הַתְּעוֹרָרוֹת פָּוּן דַעַר סָגָמָעָר הַתְּחִילָה! – אַזְוִי פְּלָעָגָט אַמְּאָל
וְאַגְּן דַעַר גַּרְזִיסְצֵר רַבִּי רַ' נַחְמוֹ בְּרַאֲסָלָאוּוֹר זַי.
אָנוּ אַט דָּאָס דָּאוּקָע, אַונְדוֹזָעָר צָאוּיָה טִיקָט אָנוּ פָּאַרְבָּעָנָקָט הָאָרֶץ פָּוּן דַעַר הַתְּחִילָה,
בָּאַטְרִיפְט מִיטָן פְּרִישָׁן יָוָנָנְטָטוֹי פָּוּן אַמְּאָל – טְרָאָגָט אַונְדוֹז, מִידָע, אָנוּ
אוַיְסָגִימּוֹטְשִׁיטָע, נָאָך, וּזַי אַטְיִיעָרָע מְתָנָה, יִשְׂרָאֵל עַמִּיאָט.
קוֹמֶט אִים דְעַרְפָּאָר טַאֲקָע אַהֲרֶצִיקָן יִשְׂרָאֵל!
וּוְעָגָן דִי אַנְדָעָרָע פָּארְמִין, עַלְיְמַעַנְטָן אָנוּ קָאַלְיָרָן אַיִן יִשְׂרָאֵל עַמִּיאָט דִיכְטוֹנָגִין,
וּוְאָס קוֹמִין דַעַרְעִיקָּרְשָׁט צָום אַיְסָדוֹרָק אַיִן זַיִן לְעַצְט דַעַרְשִׁינִים בִּיכְלָן:
"טְרָאָפָנס אִין יִם" – אַיִן דִי קוֹמִינְדִּיקָע קִיפִּיטְלִין.

העט. דער גאנצער באשאָפַף - אַלְץ ווּרט גִּירופֵן גַּט צו לְוִיבֶן, פָּאָר זַיִן
נָאָמִין כְּבוֹד צו בְּרָעָנְגִין.

עס טויכן פָּאָר אַיִיך אָוִיף אוּרִיגִּיפִּילִין, פְּסִיקִים מִיט וּוּלְכָע צַס וּצְנִין אַדְרוֹנְגִּי.
קְנַעַטְן יְעַדְעָר קִיְּקָל בְּלוֹט פָּוֹן הָאָרֶץ אָוֹן אַדְעָר - - -
ס דַּעֲרָמָאנְט זַיְק אָונְדוֹ וּוּידָעָר אַיִן יְעַנְּים בֵּין הַשְׁמָשׁוֹת מַאֲמָעָנְט. אַיִן יְעַנְּעָר,
יְעַנְּעָר שָׁעה, וּוּעַן מִיר זַעַנְיִין אַיִן אָונְדוֹעָר אַלְטָן בֵּיתְמַדְרָשָׁה נָאָך גִּיוֹזָן גָּאָר מִיט
זַיְק אַלְּיִין; דַּעֲמָלֶט, וּוּעַן מִיר האָבָן נָאָך נִישְׁתְּ גִּיהְאָט דֵּי פִּיעַרְדִּיקָע
הַיְמָלִישָׁע בְּעַנְקִינִיש אָוִיף קְלִיְינְלַעְכָּע, טָאָגִיט עַגְלַעְכָּע מַעֲשִׂים אָוֹן דַּעֲרָאַבְּרוֹנְגִּין
אַפְּגַּנְיּוּשֶׁט, נָאָר אַנְגִּיגְלִיטָע מִיט דַּעַם עַרְשָׁתְן הַתְּעֻרְרוֹת, דּוּרְכְּגִיּוֹזָרִימָט מִיט
דַּעַם הָאָרֶץ פָּוֹן דַּעַר סָאמְעָר הַתְּחִילָה - פְּלַעַגְן מִיר זַיְק בְּלִינְדְּעָרְהִיט צו
ニִשְׁתְּ-דַעְרְגְּרִיכְבְּפָאָרָע הַיְמָלִין רַיִּיסָן.

דָּארָט, אַיִן יְעַנְּים קְלִיְינִים בֵּיתְמַדְרָשָׁל, אַיִדְעָר מִיר זַעַנְיִין אַיִן דַּעַר גּוֹזִיסָר
וּמְתִימָּן, פָּוֹן בְּחַאֲמִינָה אַו בְּחַאֲמִינָה אַו בְּחַאֲמִינָה אַו בְּחַאֲמִינָה אַו בְּחַאֲמִינָה.

חֹדֶשׁ יְשֻׁפֵּיל

א

גָּלוֹת־פְּסִיכָּלָנִיּוּ?

איינעם נאכן צוויתן פיערט די ארכ'־ישראל־פרעסע די יוביילעומס פון די השפה־שעפער: לילענגב ום, סמאַלענסקיין וכוכ', און ווי בי אוזעלכע טיטיגער יוביילעומס, פֿאָרגעסטט מין נישט אַשָּׁאָרְפָּן שטארך צו טונן די ארטאדאק-סישע מאס; פון יגענער צייט, וואָס האבן ד' השפה באָקעמאָפֶט אַמֵּן גַּעֲלָה־השְׁפָּלה הַיִּנְטָה אַיִּן אַרְצִי שְׂרָאֵל. די בעלי'השְׁפָּלה וווערַן פֿאָרְהַעֲרָלְעָכֶט ברַנְעָרַס נַאֲמָן וווערט דָּא אָפֶט דְּעַרְמָאָנט. ברַנְעָרַס, וואָס האָט, אַיִּן גַּעֲגְּנוֹזָץ צו פֿרִישְׁמָאנְן, פֿרְצָן אַ. — ווועלכָּע האָבָן אַיְנְגִיפָּוֹנִין די השְׁפָּלה אַלְס אַנְעָמִישָׁן רַאֲצִיאָנָּאָלְיָזָם, וואָס האָט נַאֲר גַּיְקָעַנְט צוֹשְׁטָעַרְן אָוָן גַּאֲר נַיְשָׁט בּוֹיעַן — פֿאָרְהַעָרִי עַכְתָּד עַטְמָפֶט קַעְגָּן דָּעַר אַלְטָעָר ווּעַלְתָּ, ווּעַן עַר זָאָל אַפְּיָלוּ גַּאֲר קַיְן נַזְנִין נַיְשָׁט בּוֹרְעָנְגִין, בּוֹרְעָנְעָר — ווּעַרט הַיִּנְטָה אָפֶט דְּעַרְמָאָנט אַיִּן דִּי אַלְעָ עַסְיָעָן, נַאֲטִיצָן, אַפְּהַעַנְדְּלָוְנְגִין אַיִּן דָּעַר פֿרָעָס פון אַרְצִי שְׂרָאֵל. ווּעַר אַיִּז נַאֲך אַזְּאָל בְּרִיסְמָכָא ווִי עַר? ווִיכָּן דָּאָרְפָּט אַיר, אָז אַיִּן אַיִּז נַיְשָׁט בְּגִינְגָן הַיִּנְטָה בְּלֹאָיו דָּעַר לִיטְעָרְגִּישָׁעָר, אַדְעָר ווּסְנַשְּׁאָפְּטָלְעָכָעָר סְטָאָזָשׁ. מַעַן מוֹאָרֵיךְ האָבָן אַשְׁטִיקָּל פֿאָרְטִיְּיַעֲגִיטִימָאָצִיעָ. דָּעַר קוֹרָס גַּיְטָה הַיִּנְטָה אוֹיְחָקְלִינְקָס, אוֹיְחָקְלִינְקָס, אָוָן בּוֹרְעָנְעָר אַיִּז דָּאָךְ פָּוּן די עַרְשָׁטָע אַרְבִּיטָעָר גַּוּעָזָן אַיִּן דָּעַר "מְפָאִי" אָוָן זַיְנָס אַוְאָרט האָט אַבְּאוֹנְדָעָר ווָאָג אָוָן מַע סְטָאָרִיט זִיךְ, אַיִּם וואָס מַעַר צוּ צִיטְרָן.

דָּעַר שְׁעַפְעָר פָּוּן "עַזְנְגִּשְׁבָּת" (בְּאַלְיִיךְ) אַיִּז גַּיְשָׁטָאָרְבָּן אָוָן דּוֹכֶט זִיךְ, אַז מַיִּט אַיִּם אַיִּיךְ אַפְּגִּישְׁטָאָרְבָּן דָּעַר פְּרוֹאוֹוֹ פָּוּן ווּעַלְן סִינְטְּעִיטְּזִירָן "דָּאָס אַלְטָעָ מִיטָּן נַיְעָן". די יְוָנָגָע יְוָרְשִׁים זַיְנָע פָּוּן דָּעַר מְפָאִי זַיְנָע זַיְעָר ווּוִיטָה פָּוּן זַיְעָר רַבִּין. זַיְהַאֲלָטָן בְּכָלְלָ דָּעַם סֻעְנְטִימְפָּנְטָ פֿאָר יְדִישְׁקִיט, פֿאָר אַוְיְלָד גַּלוֹתָן גַּיְוָוִיקָס. זַיְעָר אָפֶט ווּעַט אַיר אַיִּין דָּעַר אַיִּירְפָּעָן רַיִד ווּעַגְן אַג גַּיְוָוִונָט, קַעְרָנְדִּיק לְעָבָן, אָנְ דִּי "הַזְּוּת" (מִיסְטִישָׁע טְרוּמָעָרְיִיעָן) "פָּוּן אַיְבָּרָן יִם".

די "מִיסְטִישָׁע טְרוּמָעָרְיִעָן" — ווּעַר דָּאָרְףָּ זַיְיָ דָּאָרט האָבָן? מִיר האָבָן דָּאָךְ גַּיהְאָט די גַּילְעָגָנָהִיט צוּ לִילְעָנִין מִיטָּעַלְעָכָע ווְאָכָן צְרוּרִיק אַיִּן ווּאָרְשָׁעוּזָר "הַיִּנְטָה" אַפְּמַלְעָט מִיטָּן לְשׁוֹן פָּוּן "דָּבָר", אוֹיְחָק אַנְגִּיזְעָנִים רַבִּין, וואָס אַיִּז גַּפְּאָרְן נַאֲך אַיִּם: "דָּאָרט אַיִּז קַיְן אַרְטָן נַיְשָׁטָא פֿאָר אַזְּלָכָעָ סְאָרְטָן מַעֲנְטָשָׁן" — אַיִּן אַזְּאָל נַסְחָה האָט זִיךְ גַּיְצְוִינְגָן אַלְגָּנְגָּעָר אַרְטִיקָּל פּוֹל מִיטָּבִיְּזָוְילִיקָּעָ אַנְפָּאָלָן אָוָן פֿאָרְזָעְנְלָעָכָע בְּאַלְיִידְגָּוָנָגָן.

אורית וואס ווארטן מיר ?

אין ארץ־ישראל דערשיינט אָנְיַיְלּוֹסְטְּרִיר ער פֿאַמְּלִיעַ זְוּרְנָאַל: "קוֹל נָעוֹ". פִּיעָנֵן מיר אין אייניט פון די נומערן, וועגן "חִילּוּלַהֲבָבוֹר" וואס איז גישען בײַאלְיקָן אין תלְ-אַבְּיבָרְ צִירְיָיְךְ. הערט אין וואס דער חִילּוּלַהֲבָבוֹד בעשטייט: ה' דיזנהאָפֶה האָט אין זַיְן לְזַיְבָּ פָּאָר בְּיַאלְיקָן נִישְׁתְּ גִּיהְעָט וואס אויסצְרוּצְיכְּנִין, ווי דעם לְפִיצְטָנֵס שְׂטָרְקָעָ אַרְבִּיטְ פָּאָרְן שְׁבַּת אָנוֹ דַּעַר אַוִּיסְפְּרִיד: "ווֹי צַו וואס מִיר האָפֶן דֻּרְלַעַבֶּט". זענט אַיר נָאָךְ מַסּוּפָּק, צַי אַיר האָט פָּאָר זַיְן אַנְהַעֲבָרָע. אַיְשָׁע צִיְּטוֹנָג פון תלְ-אַבְּיבְ, אַדְעָר אָפְשָׁר נָאָרְט אַיְיךְ דַּעַר דְּמִיוֹן אָפְּ. אַיְיךְ גַּלְיִיבָּט זַיְן פָּאָרְט נִישְׁתְּ אַזְּלָכָעְ דִּיבּוֹרִים אַיְן אָפְּ יִדְיִשְׁעָר צִיְּטוֹנָג, אַיְן דַּעַר יִדְיַעְתָּאָט תלְ-אַבְּיבְ. עַס פָּאָסְט גִּיכְעָר פָּאָר אָמַסְקוּעָר "עַמְּעָס". נַעֲמָת אַיר נָאָךְ אָמָל דעם בְּלָאָט, זעט נָאָךְ די אַוִּיפְשְׁרִיפְט אָנוֹ די דְּאָטָע - גַּיְין, אַיר האָט זַיְן

גייט דען דא אין אַנְיַינְצֵל פָּאֵל ?
סְאִיאָז אַסִּיטְעָם, מַיִין פֿרִינְט ! אַשִּׁיטה ווֹאָס קְרִיגֶט עֲרֵשֶׁת אוֹיפְּסְנִי . הָוִית אָז
בִּינְיָמִינְרָאָד אַונְדוֹזְעָרָע יְוָנְגָע נְעָאָמְשְׁבִּילִים קוֹקָן קְרוּם אָוִיף דָּעָר גָּאנְצָעָר חַסִּידָהָת .
לִיטְעָרָצָטָר אָזָן צְדִיקִים שְׁוּעָרָמְעָרָי פָּוָן אַפְּרִיצָן, שְׁטִינְגְּבָרגָן, בְּעַרְדִּיטְשְׁעוֹסְקִי .
מִהְאָלָט דָּאָס פְּשָׁוֹט פָּאֵר אַגְּלוֹתִיעָנִין, וּוְעַלְכָו מַע וּוְיל דָּארְטָן, אִין לְאָנדָן,
אוַיסְטוֹוָאַרְצְּלִין .
אַגְּלוֹתִיפְּסִיכָּלָאַגְּנִיעַ .

אויב נישט איכט, רועז דען?

א. י. ליפמאבאויטש

ווען ד"ר נתן בירנבוים אוו בשעתו ארויס מיטן בעקאנטו רוף צו עלי', האט זיך דאס רעליגיעזע יידנטום גיפונין אין א פארביבסינס קאמפ קיגנן די פרייע עלמענטן, וואס האבן פארכאפט די אַנְפִּירָוֹנְג פונימ עפנטלעגן יידישן ליעבן או פארשוווצט אלע הייליקיטן פוןימ פאלט.

דער דאויקער קאמפ, וואס אוו גיווען א דרייננדיקער דורך השעה פאָרָן רעליגיעזע צבור, האט אבער פון דער אנדער זייט גיהאט דעם חסרון, וואס די אויפֿ-מערקע אַמְּקִיט פוןימ רעליגיעזע יידנטום אוו גיווען גיווענט צום צד שפנבר אין נישט צו זיך. מיהאָט פסדר גיווען יונימס חסרונות און נישט די אייניגע.

און דא קומט נתן בירנבוים און אומברחמנותדייק דעקט ע- אויף אינדווערט אַיְגִּינְעַץ חסרונית, אונדווער פאסיויטעט, אונדווער "שלום עלי-נפשי"-באקוועט. ליעכקיט, אונדווער מאנג אַנְפִּיקְטִוּן אויפֿובי פון אַנְצְּצַטְּ יידיש ליעבן, בכלל, זונדווער גַּלְּיִיכְּנִילְּטִיקְּיט לגביה דער פָּאָרוּוּרְקְּלְּעֻכּוֹנְג פון די אחרית-הימים-יעודים.

נאָגְנִילְּאָזְּנִיקְּיט האט ער אַנְגִּיוֹוֵן אויף די סבּות וואס האבן גורם גיווען צו אונדווער לאָגְנִילְּאָזְּנִיקְּיט און אַנְגִּיצְּיִיכְּנֶט דעם ווועג, וואס פִּירְט צו-על-, תיזקן און שלמות.

אלס ערסטן תנאי דערצוי האט בירנבוים אַוּעָקְּנִישְׁטָעָלֶט די נויטווענדיקיט, צו אַנְטְּלוֹפִּין פוןימ גַּרְּזִישְׁטָעִישְׁן הויהָת ליעב און זיך באָהעסטן מיט דער ער, נאָענט צודִי מעשי-בראשית פון הש"ת, וואו סְיוּעָלָן זיך אַנְטוּיקְּלִין אלע מעלות און מידות טובות פון עלי'.

דָּאַבָּק אֹוֶן אֲבָעַרְקָעַבָּרְבָּג

די פערזאנין, וואס האבן מיטגניהאלטען אין דער ארבײַט פון ה' פרידנוזאן אוון האבן זיך דערקלערט גריינן. וויטער צו ארבײַטן פאָר "בֵּית יִעְקֹב" אוון "בְּנוֹת" זענין: די פירער פון די "סוכנות" הרב בליאָן, הרב סאנקייעויטש, הר' אליעזר סירקיס אוון מ. פרוש. די פירער פון מרכז פאָי' די ה'ה: יעקב לאנדא, בנימין מינץ אוון זאב פישער-שיין. באזונדער אקטיוו האבן צוגיזאגט זיך צו בְּצִיטִילִיקָן אין דער וויטערדייכער ארבײַט: הרב דוד צבי זילבערטשטיין, הר' פנחס מאנדרא, הר' הלל לייבערמאָן (מנהָל פון בית יעקב אין ירושלים), הר' מאיר שטערינסקי (מנהָל פון בית יעקב אין תל-אביב) אוון אויך די פסקנים לעוו אוון פריוועס. שטאָרָק אויסגיצייכנט אין דער גאנצער אַרגָּגָנוּיְרָאָרבַּיַּט פון בְּנוֹת האָט זיך די פירערן פֿנִים קִיבּוֹץ אין תל-אביב, פר'. דבורה גור'אר. די אַלְמָן: פֿאָרְדִּינָן דָּאנָק אוון אַנְפְּרָקְצְּנוּנָגָג. אויך פֿאָרְדִּינָט אַבָּאָזְוָנָדְעָן יִשְׂרָאֵל. ווֹלְכָא העלְפָט שטאָרָק יִצְדָּע אַרְבַּיַּט פֿאַת "בְּנוֹת" אוין ארץ-ישראל.

צונטראַלע

5

נוך די וויפוחים זונין אַלְעַז דעלגעטנס אָוועק אויף
אַ מיטאג וואָס דער בענות קיבוץ האָט פֿאָר זַיִן צוֹגַנִּי
גרייט אָון בעטן מיטאג זענין גִּזְוָגֶט גִּיוֹאָרֶן דְּבָרִי
תּוֹרָה אָון די חֲבִירָה האָפָּן זַיְעַד גּוֹט פֿאָרְבָּעֵנְגַּט.

די לעצטע ז'יזונג

פָּנוֹן אַפְּלַאֲדִיסְמַעֲנָטָן וּוְעָרֶט פָּאַרְעַנְדִּיקְטָט דָּעֵר גִּיסְטָרִיִּ-
כָּעֵר רַעֲפַעַרְצָט פָּנוֹן הַ פָּ. אָנוֹ מִיטָּ גְּרוֹיִס צְוָרְדִּינְקִיטָט
וּוְעָרֶט אַוְפְּגִינְזָמִין דִּי מַעַלְדוֹנְגָ פָּנוֹן הַ פָּ. אָנוֹ דִּי
בְּנוֹתָ בְּאוּוּגָנוֹג אֵין פּוֹילְן הָאָט גִּיאָזְמָלְט שְׂוִין אָוִוָּח
דָּעֵם צְוָוָק דִּי עַרְשָׁטָט רַעַטָּע פָּנוֹן הָוְנְדַעַרְתָּ פָּוֹנְט
בְּאַלְדָּ דָּעְרוֹחָ קְוָמִין סְטִיכִישָׁ בְּגַנִּיְיסְטָעַרְטָט אַוְיְסְרוֹפָן
פָּנוֹן אַגְּרוֹסִין טִילְ פָּאַרְעַזְמָלְטָעָ, וּוְעַלְכָּעַ דַּעַקְ אַרְיָוָן
זִיךְ מִיטָּ פָּאַרְשִׁידִינְגָ סְוָמִין פָּאַרְן דָּאוּזִיקָן הַיְלִיקָן
צְוָוָקָ. אַ בָּאוּנְדַעַרְן רֹשֶׁם הָאָט גִּימְאָכָט דִּי מַעַלְדוֹנְגָ
פָּנוֹן "פּוּעַלִי אָגּוֹדָת יִשְׂרָאֵל", אָנוֹ זִיכְיָעָנִין זִיךְ מַתְחִיבָּ
צָוָעָבָן אַ פָּאָרְ הָוְנְדַעַרְתָּ אַרְבִּיטִיטָעָגָ פָּאַרְן בְּנָנִין,
צְוָיָעָן דִּי מַנְדָבִים הָאָט זִיךְ אָוִיךְ אַיְנָעָרָ דַּעַקְלַאֲרִירָתָחָ
צָוָעָבָן אַנְיָאוּטָא זִיפְזִיףָ צָוָם בְּנִין.

1000

פָּרְנוֹמִינוֹ דֵי פַּלְאָצָעָר אָנוֹ דֵי פָּאָר זַיִן סְבָעָצִימֶנֶס
פָּרְשָׁטִיעָר פָּוֹן דֵי אֲגּוּדִיסְטִישָׁע אִינְסְטָאנְצָה האָבוֹן
דֵי פָּאָרְזָאָמְלָונְג.

בַּאֲגָרִיסּוֹנָגִין
נָאך דער אופרה הייבן. זיך און די באגריסונגין:
אליעזר סירקיס א. ג. פון "סוכנות אגדות ישראל",
רפאל קאנצונטאנטונובינו – מרבען אונז' און אראן.

רעזערוירטע לאושיקס. אויך זענין גיקומין א גראיטע
צאָל קארעסעפאנדענטן פון פֿאָרְשְׁדִּינְגָּע אַרְצֵי שְׂרָאָלְדִּיקָּע
און הויז'אָרְצְּדִּיקָּע צִיטּוֹנְגִּין.

פִּיְאָבֵב וְעַפְרוֹן – מרכז רפואי, פנח' מאנדראע – אגודה תיש' – גישפאנטער פיערלן צ'ז' שטיילקיט טפנת די אין תל'אביב, הרב ד.ה. זילברשטיין – מרפ'ו הון

קאנפערענץ פֿרְלַה. דָבָורה גּוֹרִיָּאַרְיַה. זֵי רַעַט אַרוֹם הַחֲרָדי בַּתְּלַיְּאַבְּיַבָּס, ה' הַשָּׁנָה לְיִבְּרָמָן – בַּיִת יִעְקָב
בָּאַרְיכּוֹת דֶּאָס פְּרָאָגְרָאָט אָונֵן דִּי אַוְיפְּגָאָבָן פָּוֹן בְּנוֹת יְרוּשָׁלָיִם, מְ. שְׂטַשְׁעָרִינְסְּקִי – בָּיִת אַיְלָאַבָּיַבָּס. דִּי

צוריית ערך קאנפערענץ טאג

ב. די ערשות צוויי חדשים נאך דער קאנַן
פערענץ עניין מוקדש פאר א שטארקע פראפאָגאנַדְס
לטובה דעתם בנות'גינַדְקָן אין אַי און אויף צו גראַנד
נייע סניפים אין די ערטר, ווואֹ זי זענין נאך נישכ
פֿאָרֶן.

ג. די בנות'צְעַנְטְּרָאָלְעָ אין אין אַי אַרְבִּיט אין פֿאָר
שטענדיקונג מיט דער בנות'צְעַנְטְּרָאָלְעָ אין פֿוֹיְן וועגן
דער גראַנדְזָונָג רופֵן אַוּוֹלְטִיקָאנְגְּרָעָס אין יְרוּשָׁלָיִם.
ד. די בנות'צְעַנְטְּרָאָלְעָ אין אַי שִׁקְטָ אַפְּאָרְטְּרָעְטְּעוֹ
אין דער "סּוֹכְנָהָה" פֿוֹן דער אַלְוּוּצְלְעַכְעָר אַנוֹדוֹת
ישראל" אין דער פֿערַזְאָן פֿוֹן הַהְלָל לְיְבָעָרְמָן.
ה. די קּוֹלְטוּרָאָלְגִּיסְטִיקָע אַרְבִּיט פֿוֹן בנות אַנוֹ אַי
אַי ווערט גִּיפְּרָט לְוִיטָן פֿרָאָגְרָאָם פֿוֹן "בְּנָהָה" אַי
פֿוֹיְן. פֿאָרְשְׁטִיטָה וְיָה, אָז די בנות'שְׁעַנְטָר, לְעָ אין אַי
פֿאָצָט צו דָּאָס פֿרָאָגְ-אָם צו די באַדְגִּינְגְּנוֹגִינָּן פֿוֹנִיכְ
ארְץִיְּשָׂרָאָלְדִּיקָן פֿרְוִיְּעָנְ-לְעָבָן.
ו. די סניפים פֿוֹן "בְּנָהָה" אין אַי ווערן אוּפְּגִּינְפָּא
דערט עֲקָנְמָאִיש צו העַלְפָּן אָנוֹ אָונְטְּרָשְׁטִיצָן דִּ
עוֹלוֹת, וואָס קּוֹמִין אָן אַיְן לְגָנְדָּן-אָנוֹ זַיְן דְּצְרָמְעַנְלְעָכְבָּן
אַפְּבָבּוֹדי אַיְנָאָרְדִּינָּן זַיְן.
ז. עַס ווערט גִּשְׁאָפָּן אַקְרָן מְחוֹסָר עַבְודָה" פֿאָר
חברות, וואָס האָפָּן נִישְׁתְּ קִיְּין אַ-בִּיט אָזְוִי אוּיךְ ווערט
גִּינְגִּינְדִּיט אַקְוּפְּתָ מְלוֹהָ" פֿאָר די חברות, וואָס נִיְּטִי
קְזָעָנָא, פֿאָר. סָעְנְקָעוֹוִיטָש אָנוֹ פֿאָר. אוּלָאִי –
דָּאָנְעָרְשְׁטִיק', תָּמוֹן, אַיְנָים צּוּוִיְּטָן קָאנְפְּרָעָנְצִיטָאָג,
זַעַנְיָן פָּאָרְגִּיקָומִין גִּישְׁלָאָסְיָנָע זִצְוְנָגָנִין אַיְנָים לְאָקָאָל
פֿוֹן "בֵּית יְעָבָר". די ערשות זִצְוְנָגָנִים צּוּוִיְּטָן טָאָג
הָאָט גִּיסְפְּרָט פֿרָל. יְוֹטָא גָּאָלְדְּקָנָאָפָּפָ (בְּנִיבָּרָק). סִיהָבָן
זַיְקָ אַנְגִּיהָוִיבָּן די

דער פרעליגענט גיט א היסטארישן איבערבליך איבער. דער ראל פון דער פרוי אין דער יידישער גישיכטער. ער וויזט אן אויף דער גאלדינער קיטט פון ליכטיקע פרויענ-גישטאָלטן, וואס שיינין אroiס פון פאָרשיידינע Takופות זיit דאס יידיש פאָלַק עקויסטירטן. אויך איך אונדזער ציט – רופט אויס ה'פ. – האט גילעבעט און גיווירקט א גרויס גישטאָלט פון א יידישער פרוי, וואס האט זיך אויפגיהָוּבָן העכער פון איר דור און ציט. שרה שענירער האט גיווין דער יידישער פרויען-וועלט, אzo די יידיש פרוי אין אונ זער ציט האט פאר זיך א ברײַט אָרְבָּעֶת-פֿעַלֵּד אין יידישן לְעָבָן.

ה' פֿרִידְנוֹזָן גיט דָּצָן אַלְעַבְּדִיקָן גְּרוֹס פָּוּן דָּעָר בְּיַיְהָן אַרְבָּנָה אַלְעַגְּוָנָג אַיְן פּוֹלָן, ער דערציילט פון די פֿרִידְן אַיְן לְיִדְן פָּוּן דָּעָר דָּאוּקָעָר בְּאַלְעַגְּוָנָג, בֵּין זַיְהָן פּוֹנָנָךְ דָּעָר גְּרָזָהָן אַיְן גיט אַיבָּעָר זַיְהָן אַיבָּעָר. ציגונגין, אzo אַרְצִיְשָׁרָאֵל אַיְן בַּיִם הִינְטִיקָן טָאג דאס ריכטיקע אָרט, וואו עס קענין זיך קאנצְעַנְטְּרִיךְ אונדזערע אָרטָאָדָאָקְסִישׁע מְחֻנָּות אַוְיָפָן ערְשָׁטָן פְּלַאָזְן, די אָרטָאָדָאָקְסִישׁע פְּרוּעָן-בְּאַלְעַגְּוָנָג. ה'פ. דער-צִילְט, אzo בֵּין זַיְהָן אַיבָּעָר דָּעָר דָּעָט אַוְן קָלָאַנְיָעָס אַיְן אַרְצִיְשָׁרָאֵל צו אָרגְאַנְיִיזָרָן די בְּנָהָה בְּאַלְעַגְּוָנָג האט ער זיך אַיבָּעָר-צִילְט, אzo בֵּין זַיְהָן אַיבָּעָר דָּעָר דָּעָט אַוְן קָלָאַנְיָעָס אַיְן אַרְצִיְשָׁרָאֵל צו אָרגְאַנְיִיזָרָן די בְּנָהָה בְּאַלְעַגְּוָנָג. פָּרָן אַרְיִינְגִּין אַיְן זַאְל האָבָן גִּיהְעָן דִּי אַרְדִּינְגָּן די חֲבוֹתָן בְּנָהָה-קְבוֹז אַוְן אַגְּרָפָע יִדְיָשָׁע פָּאַלְיִיְלִיָּת. די אַרְדִּינְגָּן אַיְן גְּיוּעָן אַמְּסָטָעָה-אָפְּטָע.

דאָס בַּיָּלְד אַיִּינִים זַאְל

נאָך אַהֲלָבָע שָׁעה פְּרִיעֵד פָּרָן טָעָמִין פָּוּן דָּעָר עֲפִינְגָּן אַיְן שָׂוִין דָּעָר זַאְל גְּיוּעָן אַיבָּעָר-פְּלָטָט מְפָה סַיְזָן אַוְיָפְּגִישְׁרִיבָּן: בֵּית יַעֲקֹב לְכָוָן וּלְכָה בָּאוֹר ה'.

(דער אַוְיָפְּרִילְעָכָן רַעַע-עֲרָאָת וּוּטָזָן גִּידְרוֹקָט אַיִּינִים אל פָּה. סַיְהָאָט גִּימּוֹת אַפְּגִּישְׁלָאָסָן וּוּרְעָן דָּעָר

אַיְגָן פָּאָר פְּרִיד, צו האָבָן דָּעָר-לְעָבָט דִּי הִיסְטָא. רִישָׁע שָׁעה פָּוּן דָּעָר שָׁאָפְּוָנָג פָּוּן דָּעָר צָעַנְטְּרָאַלְעָר בְּנוֹת-אָרְגָּזְנִיזְצִיעָן אַיְן אַרְצִיְשָׁרָאֵל.

אַיְן דִּי נָאָכְמִיטִיק שָׁעהֲןָהָן האָט מִין אויף דָּעָר אַלְעַנְבָּיִ. גָּאָס (די בָּאַלְעַבְּטָסְטָע גָּאָס אַיְן תְּלִי-אָבָּי, וואס פִּירְט צָום יִסְמָ) שְׁוִין אַגְּנוּזָעָן דִּי קָאנְפְּרָעָנָץ. פָּוּן אַלְעַעַקְעָן שְׁטָאָט האָבָן גִּישְׁטָרָאמָט מַאֲסְנוּזִיּוֹ דָּעָלְעָגָטָנס אַוְן גַּעַסְטָ צָום זַאְל. נִיגְרִיקָע פָּאַרְבִּיגִינְיָעָר האָבָן זַיך אַפְּגַּנִּי. שְׁטָאָלָט אַוְן גִּיפְּרָעָט: „מָה יִשְׁ?“ וּוּעָן מִיהָאָט זַיְהָן דָּעָרְקְלָעָרט, וואס סְקָומָט פָּאָר, האָבָן זַיך פִּילְ אַוְיסְטָ גִּידְרוֹקָט מִיט גְּרוֹיסָיְתָה. יְרָאָת-הַכְּבָדָה. אַבְּזָוְנְדָעָרָן רֹשֶׁם האָבָן גִּימְאָכָט די גְּרוֹפִּיס בֵּית-יִעֲקָבִי-קִינְדָּעָר פָּוּן יְרוּשָׁלָיִם אַיְן תְּלִי-אָבָּי, וּוּלְכָעָה האָבָן אַיְן גִּישְׁלָאָסִינָג רִיעָי, אָונְטָעָר דָּעָר אַנְפִּירָוָגָן פָּוּן זַיְעָרָע לְעָרְבָּנָס, מָאָרְשִׁירָט צָום קָאנְפְּרָעָנְצִיזָל.

פָּרָן אַרְיִינְגִּין אַיְן זַאְל האָבָן גִּיהְעָן דִּי אַרְדִּינְגָּן די חֲבוֹתָן בְּנָהָה-קְבוֹז אַוְן אַגְּרָפָע יִדְיָשָׁע פָּאַלְיִיְלִיָּת. די אַרְדִּינְגָּן אַיְן גְּיוּעָן אַמְּסָטָעָה-אָפְּטָע.

איןים טאג פו צוואמיינפֿאָר

באוועגןג אין "לב תל-אביב". דארט וואו ס

זיך גיטוּנין די קאנפֿערען-בִּירוּעַ, אוֹז גִּיוּעָן
אַ שְׁטָרְקָעַ. פּוֹן אַלְעַ עַקְנַן לְאַנְדַּ זַעֲמַן אַנְגִּילַ
דַּעַלְעַגְתָּנָס אָוֹן גַּעַסְטַּ. אוֹיףַ די תְּלַאַבְּיַעַר
אוֹז מֵין גִּיוּעָן שְׁטָרְקָעַ אוֹיפֿמְעַרְקוּאַם אוֹיףַ גֶּרְמַן
יִדְישָׁע מִידְלַעַךְ אַיְן זַיְעַר צְנִיעָותְדִיקָּן
(וּוֹאָס דָּאָס אוֹז אַגְּבַּ וּצְלַטְּן צַו זַעֲמַן אַיְן תְּלַאַבְּיַעַר
וּוֹאָס אַשְׁעָה אַלְעַ גְּרַעַסְעַר אוֹז גִּיוֹאָרַן דָּעַר
דַּעַלְעַגְתָּנָס אָוֹן גַּעַסְטַּ. די זִיךְ-טְרַעַפְנְדִיקָּעַ בְּאַקְעָ
חַבְרוֹת פּוֹן די פָּאַרְשִׁידִינְעַ לְעַנְדָּעַר הַאֲבָן זִיךְ בָּאַגְּנוּ
מִיטַּ פְּרִידַר אָוֹן בַּיְּ פִּילַ האָט מֵין גִּיוּעָן טְרַעַרְן
די אוֹיגָן סָפָר פְּרִידַר, צַו הַאֲבָן דָּעַרְעַבְטַּ די הַיכִּסְסָ
רִישָׁע שְׁעָה פּוֹן דָּעַר שָׂאַפְוָנָגַ פּוֹן דָּעַר צְעַנְטְּרַאַךְ
בְּנוֹת-אַרְגָּנִיזָצִיעַ אַיְן אַרְץ-יִשְׂרָאֵל.
אַיְן די נַאֲכְמִיטִיךְ שְׁעָהָז האָט מֵין אוֹיףַ דָּעַר אַלְעַן

גאָס (די בָּאַעֲבֶטְטֶטַע גָּאָס אֵין תְּלָ-אָבִיב, ווֹאָס פָּ
צָוּם יִם) שווֹן אַנְגִּיזְעָצָן דִּי קַאנְפֶרְעַנְץ. פּוֹן אַלְפָ
שְׁתָאָט האָבָן גִּישְׁטָרָאָמֶט מַאֲסְנוֹויַז דַּעֲלַעַגְאָטָנֶס
גַּעֲסֶט צָוּם זָאָל. נִיגְוִירִיקָע פָּאַרְבִּיְגִּיעָר האָבָן זִיךְ אַ
שְׁטָעַלְטָן אָוָן גִּיפְרַעְגַּט: "מָה יִשְׁ?" ווֹעֶן מִיהָאָט
דַּעֲרַקְלַעַטָּן, ווֹאָס סְקוּמָטָן פָּאָר, האָבָן זִיךְ פִּילָּ אָוָן
גִּידְרוֹקָטָן מִיטָּן וּאַרְמִימָעָר סִימְפָּאָטִיעָן אָוָן מִיטָּן גְּרָאָתָן
ירָאתָה הַכְּבוּד. אָ בָּאַזְוְנְדָעָרָן רֹוֶשָּׁם האָבָן גִּימָאָכֶט
גְּרוֹפִיס בֵּית יִעְקָבְ-קִינְדָּעָר פּוֹן יְרוּשָׁלָיִם אָוָן תְּלָ-אָבִיב
וּוְעַלְכָּעָה האָבָן אֵין גִּישְׁלָאָסִינָּעָ רִיעָזָן, אָונְטָעָר דָּ
אַנְפִּירְוָנָג פּוֹן זַיְעָרָע לְעַרְעָנוֹן, מַאֲשִׁירָת
קַאנְפֶרְעַנְץ זָאָל.

דאָס בַּיְלֵד אִינְים זָאָל

נאָך אַהֲלֶבֶע שָׁעָה פְּרִיעֵד פָּאָרָן טָעָרְמִין פָּוּן דִּין
עֲפִינְגְּג אִיז שְׂוִין דָּעָר זָאָל גְּיוּוֹעַן אַיְבָּעָרְפּוֹלֶט מִזְמָרְתָּא
אל פָּה. סִ'הָאָט גִּימּוֹזָט אַפְּגִּישְׁלָאָסָן וּוּעָרָן דִּין
אַרְיִינְגְּגָנָג אָזְוִי, אָז פִּילְּ הַוּנְּדָעְרְטָעָר מְעֻנְצָתָשָׁן זַעֲמָנָה
גִּיבְּלִיבָּן פָּוּן דְּרוּיסָן אָוָן גִּישְׁטָאָנִין אָוָנטָעָרָן פְּעַנְצָטָה
פָּוּנִים זָאָל, סָפְּרָה אַלְטָנְדִּיק וִיד אַוִּיסְעָרְגְּיוּוֹינְטָל

ריאיַק. דער זאל איז גיוען הערלעך דעקרירט כיט פפּ

שידינע פֿסִיקָע אויפְּשָׁרֵיפְּטָן. אויפָּנָן פֿרְעֹזְדִּים-טַיְלָן
זונָן גִּישְׁתָּאָנָן בְּלוֹמִין-טַעַפָּן, וּוְעַלְכָע זונָן גִּיוֹן
דַּעֲקָאָרִירָט מִיט גִּיהָעָרִיקָע אויפְּשָׁרֵיפְּטָן.
וּזְעַן דַּי פֿאָרְשָׁטִיעָר פָּוּן אֲגּוֹדָת-יִשְׂרָאֵל אָוּן פָּוּן אֶלְעָן

גנודיסטיישע קפערשאפטן האבן זיך בעוויזן א זאל, האט מין זיין גימאקט שטורמיישע אוואציעז די פארשטיינער פון די אוגדיםיטישע אינסטאנץ האבן מארבוונן זו מאכטונג אונז דה פאלט אין דאסטען

רְצֹעַרְוּ רְטַעַת לְאָוַשִׁיקָם. אֲוִיךְ זְנַנִּין גִּיקּוּמִין אֶגְרוּסִים
צָאֵל קַרְעַסְפָּאַנְדְּגַנְטָן פּוֹן פָּאַרְשִׁידְיִינָעַ אַרְקִי-שְׁרָאַלְדִּיקָּן
אוֹנוֹ בְּרַעַנְדְּ-אַבְּאַדְוִיבָּעַ אַוְיְגַּנְגָּוִי

עפִינונג-דערערָאַט
בְּיַיְהֵי גִישָׁפָאנְטָאָר פִּיעָרָלִי כָּזֶר שְׂטִילְקִיטִיט פְּנַט ד

יא

בנות-חברות ר'יען פון שטוב צו שטוב און פאדרען אַפָּאַשְׁטִיכְּרָהָן פָּאַרְן בֵּית-עֹלָהָן אַיִן אַרְצְ-יִשְׂרָאֵל, וְאָסְ פָּאַרְאַיְבִּיךְּן דָּעַם אַנְדָּעַקְּן פָּוּנְ פָּרְוִי שְׁעַנְיְרָעָר אַוְיפְּ דָּרוֹת.

די יידישע פָּרְוִי טֹמֶט דָּעַרְפִּילְן אַירְ פְּלִיבְּסְטָן, וְעַן דִּי שְׁפָעָן-
דִּשְׁ מִיטְ אַבְּרִיטָעָה האַנְטָפָאָר דָּעַם "בֵּית-עֹלָהָן אַיִן
אַיְפְּ נַאֲמִין פָּוּנְ שְׁוֹהָה שְׁעַנְיְרָעָר עַיָּה."

זו אלע בנות-פֿירְעָרְבָּס אַיִן יַעֲדָן אָרֶט!

שְׁלֹמוֹ!

וְוי אַיךְ אַיִן בַּאֲקָאנְטָן, הָאָטְ דִּי קְרָן-הִישְׁוֹבְ-צָעַנְטְּרָאַלְעָן פְּרָאַקְלָאַמְּרִיטָן אַזְמָלְ-אַקְצִיעָן אוּפְּפִצְׁבוּיָן אַבְּיַתְּ-
עַלְוָתָן אַרְצְ-יִשְׂרָאֵל סְפָעִיצְיָלָן פָּאַרְ בְּנוֹת-עֹלָתָן, וְאָסְ קְוִמְזִין-אָן אַינְים הַיְלִיקָן לְאָנָה.
וְעַגְעַן דָּעַרְ וּוּכְטִיכְּקִיטָן פָּוּנְ אָזָא מְוֹסְדָא אַיִן, דָאַכְטָן וְיִךְ, אַיְבְּרִיקָן אָסְ צָוְ רָעָדָן. אַירְ פְּאַרְשְׁטִיטָסְ אַלְיַין, אַוְ אַוְיבְּ
סְ-גִּיגְטָיְצְטָדְעָן דִּי עַלְיָהָן פָּוּנְ בְּנוֹת-חברותָן אַינְים הַיְלִיקָן לְאָנָה. אַירְ פְּאַרְשְׁטִיטָסְ אַלְיַין
בְּרִיטְעָרָן, אַיִן אַנְדָּעַרְ עַדְשְׁטָרָחָרְ חֹבְ צָוְ זְאָרְגָּן דָּעַרְפָּאָרָן, אַוְ דִּי חַבְרוֹתָן, וְאָסְ קְוִמְזִין קִיןָן אַיִן זְאָלָן גִּפְוּנְיָן
פָּאַרְ זְיךְ אַהֲיִמְשָׁעָ סְבִיבָהָן, אַוְן זְאָלָן גִּשְׁטָן וּוּרְעָן צְוֹזִיטָן אַוְן צְוֹשְׁפִּיטָן. דְּרִינְגְּנָדָן וּוּכְטִיכְּקִיטָן אַיִן זְאָם. אַיִן
דָּעַרְ עַדְשְׁטָרָחָרְ צִיְּטָן פְּנוֹנִים אַגְּזָמִין אַוְן סְ-דִּינְיִיקְטָן וְזַיְקְנִשְׁטָן צְדָקִין סְ-קִיןָן סְ-קִיןָן
פָּוּנְ גּוּרִיסְעָרָבָאַדְיִוְנְגָן אַיִן בָּאוֹנְדָעָרָן דָּאָס, וְאָסְ דָּעַרְ "בֵּית-עֹלָתָן" וּוּרְעָן אַוְיפְּן נַאֲמִין פָּוּנְ
פָּרְיוֹ שְׁהָה שְׁעַנְיְרָעָר עַיָּה, וְאָסְ דָּאָס אַלְיַין וּוּשְׁטָן שְׁוֹיָן אַרְמְנָמְעָן דִּי הַיָּם מִיטְ דָּעַם גִּיסְטָן אַוְן אַידְעָאָלָן
דָּעַרְ גּוּרִיסְעָרָבָאַדְיִוְנְגָן נַפְרָתָה, אַוְן וּוּשְׁטָן וּוּרְעָן אַוְעָגְ-וּוּיְוָרָרָפָאָרָן פָּאַרְ דָּעַם לְעַבְן אַוְן שְׁטָרָעָבָן פָּוּנְ אַנְדָּעַרְעָרָבָאַדְיִוְנְגָן
אַינְים הַיְלִיקָן לְאָנָה.

מִירְ פָּאַדְעָרָן אַיךְ אַיִן אַגְּזָמִין אַגְּרָוִיְעָן אַגְּרָוִיְעָן אַגְּרָוִיְעָן פָּאַרְ פְּרִוּעָן מִיטְ אַגְּהָעָרִין
פְּרָאָגָרָם. אַירְ זְאָלָט זְיךְ בָּאֲמִינָן, אַוְן אַינְים אַוְונָטָן וְזַיְקְנִשְׁטָן צְדָקִין
אַוְיפְּן אָרֶט זְאָלָט גִּשְׁאָפָן וּוּרְעָן אַקְמִיטָעָט, וְאָסְ זְאָלָט מִיטְ דָּעַרְ אַקְצִיעָן אַגְּרִין.

עַס אַיִן דָּאָס עַרְשְׁטָעָ-מְאָל, וְאָסְ אַקְרָן-הִשְׁוֹבְ-אַקְצִיעָן גִּפְרִיט וּוּרְעָן אַוְיסְלִיסְלָעָרָפָאָן פָּוּנְ בְּנוֹתָה אַוְן
פָּאַרְ בְּנוֹתָה אַוְן אַירְ מְוֹתָדָן דָּעַרְבָּרָרָ אַרְיִסְוּיְיָן דָּעַם מַאְקִסְמָוָם עַנְגְּרִיגִיעָן אַוְנְגִּיטִאמְקִיטָן.

עַס טָאָרָבָאָגְלָאָזָטָן וּוּרְעָן קִיןָן אַיִן יַדְישָׁעָ פָּרְוִי, וְאָסְ זְאָלָט הַאֲבָן אַלְעָן דָּעַם בְּנִין, עַס
טָאָרָבָאָגְלָאָזָטָן בְּלִיבָּן קִיןָן אַיִן אַרְגָּאַנְיִאַקְצִיעָן הַינְּטָרְשְׁטָעְלִיסָן אַיִן דָּעַרְ שְׁאָפְוָגָן פָּוּנְ דָּעַם וּוּרְעָרָ.

דָּאָס גִּיאָמְלָעָט גַּעַלְטָ זְאָלָט אַירְ קִיְיָנִים נִשְׁטָן אַבְּעָרְגָּעָן, נָאָרָלִין, דִּירְעָקָשָׁקָן שְׁקִיןָן אַיִן דָּעַרְ קְרָהְיִשְׁוָבָן
צָעַנְטְּרָאַלְעָט אַיִן וּוּרְשָׁעָ. עַס וּוּשְׁטָן יַיְן אַסְפְּעִיצְיָלָעָ קָאַנְטָעָ פָּוּנְ דָּעַם גִּיאָמְלָעָט גַּעַלְטָ. אַוְן וּוּשְׁטָן סְ-זְוּעָט זְיִין
דִּי גִּיהָעִיקָעָ סְוּמָעָ, וּוּרְעָט בְּנוֹתָה-אַגְּוֹדָה-יִשְׂרָאֵל גַּעַלְטָן
גַּוְגָּגָלָה וְלַתְּפָרָתָה.

ליַתְּ גְּרִידָסְ פְּבָרָה

צָעַנְטְּרָאַלְעָט בְּנוֹתָה-אַגְּוֹדָה-יִשְׂרָאֵל אַיִן פְּלוּגָן

אַלְעָ, וְאָסְ וּוּשְׁטָן זְיךְ וּוּדִימָן דָּאָס זְאָמְלָיָן פָּאַרְן "בֵּית-עֹלָהָן" דָּעַרְקָן זְיִיךְ וְעַנְדָן נַאֲרָקָן מִיטְ אַמְּטְעָרִיאָל אַיִן דָּעַרְ קְרָן-הִשְׁוֹבְ-צָעַנְטְּרָאַלְעָט

וְאַרְשָׁעָ, שְׁוֹהָן יְרָטָקָה 22 אַוְן זְיִיךְ וְעַלְיָן בָּאַלְדָס מִטְ עַרְפָּאָלְגָן דָּוְרְכִּיפָּרָט
אַיִן יַעֲדָן אָרֶט, וְאָסְ סְ-זְוּעָט וּוּרְעָט מִיטְ דָּעַרְפָּאָלְגָן דָּוְרְכִּיפָּרָט
הַאֲרָעְפָּלְעָכָט אַלְעָ נַעֲמִין פָּוּנְ דִּי זְאָמְלָעָר.

פָּוּן אַוְבְּלָזְעָר בְּאוּזְגּוּבָגָן

ידִיעָתָ פָּוּן דָּעַרְ צָעַנְטְּרָאַלְעָט לְפָנָי וְעַגְעַן צְוִוְיְרָפָן

גַּזְגִּיזְצִים אַיִן דָּפְרָ וּוּפְלָטָן.

אַגְּרִינְגְּן זְוִוְיְגָן מַטְן גְּלָגְלָלָן

זְוִוְיְגָן זְוִוְיְגָן מַטְן בְּנָתָן וּוּזְוִוְיְגָן

וְיִוְיְלָמְדָן אַיִן זְוִוְיְגָן מַטְן דָּעַם וּוּזְוִוְיְגָן

דר. שמואל דיטשלעבלער זכרונו לברכה!

דאנערשטייך תשעה-באב איז גישטארפין אין וויז אין עלטער
פון 51 יאָר, דער דירעקטאָר פון דער צענטראָלע קראָן-הטהָרָה
דֶּרֶךְ שְׁמַאֲלָה דִּינְיָאָסְטְּרוֹדְּבָּר זְׂבָּחָר

זווילטן מיט דער שרעקלעכער בשורה האבן זיך באויזון טרענון אין די
אויגן ביי די גלאַז וואָס האבן אים ניקפנט און סְרִיִּסְטְּ בֵּין הָרֶצֶן דאס
גְּרֹנְדְּסְטְּהָאָסְטְּ.

גָּדוֹלָה אֶסְתֵּר
נָאָךְ נִשְׁתַּחֲוָה אֶלְעָזָר וְאֶלְעָזָר
אֶלְעָזָר וְאֶלְעָזָר וְאֶלְעָזָר

הוּא אָנוֹ וְיַדְעֵר פְּלִיסָן אֲרִין אֵין אָנוֹדוֹעֶר צָפָר-בָּעֵכָר טְרֵעָן פָּוּן אַבְלוֹת נָאָךְ דָּעַם, וְוָאָס הָאָט אָנוֹדוֹעֶר זָאָךְ גִּינְעָבָן פָּוּחַ, חַיּוֹק אָנוֹ אָ וּפְלָטָןָאָמִין.

אויף דער פרשטייך גאנז'י גדלה פון אנדודת ישראל אין ווין, אינס יאר
תרפֿג האט ער זיך דאס אָרטשאָט מאָג באַוינוּן.

אויף דער טרייבונע שטיטס און יונגעער, קאנגעער און ענגראָגעישער מערב-איירא-
פֿעַאיישׂעַר נילְגִּרְנְּטַעַר, רַעֲטַמִּיטַיְדִּישַׁ תַּלְהֹבוֹת
אוֹן טִיפּוֹ גַּלְזְּבָן אַינְגִּים רַעֲיָן פּוֹן אַגּוֹדַתְּ יִשְׂרָאֵל.

אָחֶן רֹופֵט דַי חֲרְדִישׁ וּוּפְלַט צַו שָׁאָפָן אַל צַעַנְ-
טָרָאָלָן וּוּפְלַטְמָסְד פָּאָרָן רְפָלִיגְנִיעָזָן חִינָנוּ.

די כנסי הערט זיך צז מיט א פארכאפטן אטימ
זיך דעד ריינדייקער רעדץ. דער ערלום פיבערט
איין גאנצץ בעטה ווין שילדערן דעם טראגנישן

מצב פון די מוסדות הلتורה, בפרט טו די ישיבות
ער האט אַלענגערט צייט אליען גילעבע אין
גייטע נאענטן צו די ישיבות) אוון באלאד זוט אין

אַיִם דֵי כְּנָסִי אֶלָס דַעַם אַרְגָּנִיזָטָאָר סֹוּן דַעַם
"קְרָוָן חֲתֹורָה", וּזְאָס הָאָט דֵי גָּנוּנָצָע דַרְיִיצָן יָאָר
אוֹנְטָפָר וַיְיָוָן פְּרוֹנָג, וַיִּעַצֵּר אֶסְכָּד גִּיהְאָלָּטָן דַעַם

רעליגיון חינוך אין נאר דער וועלט.
*
דר. שמואל דיטשלענדערס ארביט פאָרוּן אויספּוֹי

שין דער בית יעקב-באוועגונג אויז דער וויכטיך.
סטער מאמענט אין זיין רומרייכער טעטיקיט.
ווען דיטשלענדער אויז ניקומין דאס ערשטע

מאל קיין קראקע אין יאר פֿד בעת דער צ.ר.
דיצטונג פון אגוזת-ישראל, האט ער תייפֿ זיך
א געט ניטזן פֿנערניש אויסצוארביטן פֿלענען

וַיֹּאמֶר פָּנָא נְדַבֵּר כִּי גָּנַצְתָּ בְּאוּגָנוֹג.
סָאֵץ נָאֵק דָּעַמְלַט נִשְׁתַּגְוָן קִין אֲפִיצְיָלָעַר
לְעַרְעָרָן-סְמִינָא. בְּלוּז אַ צְוַיְיִצְפְּנָדְלִיק סְרוֹאוּנִינְצָעַר מִידְלָעַךְ הַאֲפָן נִי.

פֿערנט בַּיִ פְּרוֹי שְׁעָנֵר עֲרָפָה אָוֶן גַּאנְץ פְּרִימִיטִיוֹן אָפָן זְעַנְן
גִּיסְרֶת נְיוֹוָרָן דַּי לִימִידִים. סְ-הָאָט גִּיפְעָלֶת יְעָדָעָר פְּעַדְגָּאנְגִּישָׁעָר סִיטָּעָם,
נִישְׁתְּ גַּיּוֹעַן דַּי עַלְמָעַנְטָאָרטָטָע בִּיכְפָּר, גִּיהִילְחָסְפָּרִים וּכְדוּמָה.

בזונדרפֿר איז גיוען זײַעֶר שׂוועֶר דער מצָב פָּוֹן די מִידְלָעַךְ וּאָס האָבָּן
זיך גִּילְעָרְנָט בֵּי סְרוּי שְׁעָנִירָעַר. זַיְה האָבָּן גִּיוֹאָלִינָט אַין פְּרִוּזָטָעַ היְזָעַר
נִישְׁתְּ גִּיהָט קִין אָונְטָרְנָאָט אָוֹן דָּאָס האָט שְׁטָאָרָק גִּיקְוּעָלַט זַיְעַד

שוויזען. ער האט גיברענטס פון דיטשלאנד פעדאנגיישע כוחות. ארנץ-
נייזרט די באקאנטש פארטביבלודונג'קורסן אין רביאו און יארדאנוו. אליען
אנגניפירע מיט זי און טאקע גיזאמלט אויך די געלטמיטליין פאר די
האנזיגער מאונטערן גאנז.

ב אין ווינטער טרָפֶה האט ער צוֹאַמִּינְגְּרוֹפֵן די פֿרְשְׁטָט בֵּית יִצְחָקְ-קָאנְפֵּעַ. רַעֲנָץ קִין וּזְרַעַשֵּׁעַ, אַוְן דַּעֲמַט האט די בֵּי בָּאוּוּגְנוֹג עֲרַשְׁת אַנְגִּיהְוִין דָּזְאַקְעַ וּוַיכְטִיקָע קָוְרְטָן.

ככ

A horizontal white line with small black marks at both ends.

ב' אַרְבִּיט, זיך אַינְטָרָפֶסֶרֶט מיט אַלְעַ פְּרָאַב-
לְעַמִּין פָּוֹן אָונְדוֹעַר שׁוֹלְיוֹוֹעַן, אָפָּט גִּיקְוָמִין קִין,
קְרָאָקָע, אָוָן אַיְזָאַן דֵּי לְעַצְטָע צִיְּתָן אַפְּלָו,
וּוֹעֵן סְאיְזָאַן שׁוֹועָר אַנְגִּיקְוָמִין דֵּי זָמְלָנוֹגָנִין.
פָּוֹן גַּעַלְט אַיְזָאַן מַעֲרָבִי-אִירָאָפָּע, האָט דִּיטְשָׁלָעָן.
דָּעָר גִּישְׁפָּאָרֶט גְּרָאָשָׂן צַוְּגָרָאָשָׂן אַיְזָאַן פָּוֹן צִיְּתָן
צַוְּגָרָאַן גִּישְׁפָּאָרֶט דָּאָס בֵּיתְיַעַכְּבָּרְעָךְ.
סְידָאָרָף נָאָךְ דִּערְמָאָנָט וּוּעָרָן, אָז דָּרְ דִּיטְשָׁא.
לְעַנְדָּעָר אַיְזָאַן גַּיְוָעָן דָּעָר עַרְשָׁטָעָר מִיסְגְּרִינְדִּיר
פָּוֹן "בָּנוֹת". עָרָ אַיְזָאַן גִּיקְוָמִין צַוְּדָעָר עַרְשָׁטָעָר
גְּרִינְדָּוָגָן-קְאַנְפָּעָרָעָן פָּוֹן "בָּנוֹת" אַיְזָאַן פָּאָדוֹש
אַיְזָאַן יָאָרְטָרָפָּוֹ אַיְזָאַן גִּילְגִּיט דָּעָם יְסָוד צַוְּדָעָר
בָּנוֹת-אַרְגָּגָן-זָוָצְיָע אַיְזָאַן פּוֹיָלָן.
דִּיטְשָׁלָעָן-עַדְעָר הָאָט זִיךְ אַפְּעָר נִישְׁתָּאָגָנוֹגָנָט
מִיט זִיךְ אַרְבִּיט פָּאָר בֵּיתְיַעַכְּבָּרְעָךְ אַיְזָאַן פּוֹיָלָן, עָרָ הָאָט אַיְזָאַן גִּיגְרִינְדִּיט
אַסְפָּמִינָאָר אַיְזָאַן וּוֹיָן אַיְזָאַן דָּאָרָט פְּוֹנָגָנְדָעָרְגִּינְשִׁיקָט לְעַרְבָּרָנס אַיְזָאַן אַלְעַ
לְעַנְדָּעָר אַיְזָאַן בֵּיתְהַיְנִיקָן טָאָגְגָעָן צַוְּנִין דֵּי בֵּיתְיַעַכְּבָּרְעָךְ שׁוֹלְן פָּאָרְשָׁפְּרִיט
אַיְזָאַן אַלְעַ פָּקָן וּוּצְלָט, אַיְזָאַן דָּאָרָף בְּעֵיקָר פָּאָרְשָׁרְיָבָן וּוּצְרָן אַיְזָאַן
זִיךְ קָאנְטָפָן.
*
אַיְזָאַן פָּוֹן זִיךְ פְּרוֹכְטְּבָּאָרָרָעָר טָעַטִּיקִיט אַיְזָאַן דָּר. שְׁמוֹאֵל דִּיטְשָׁלָעָן-עַדְעָר
אַוּזְקִירִיסָן גִּיוֹאָרָן פָּוֹן אָונְדוֹז. דֵּי אַגְּוִידִיסְטִישׁ וּוּצְלָט הָאָט פָּאָרְלוֹיְרָן אַיְזָאַן
אַיְזָאַן אַיְינִים פָּוֹן דֵּי זִיךְ אַיְזָאַן דָּעָר וּוּצְלָט-אַרְגָּגָן-זָוָצְיָע אַגְּוִודָתִישָׁרָאָל.
צַוְּוֹשָׁן דֵּי קְיַיְנָעָץָאָל טִיכְטִיקָע, גִּיוֹאָגָטָע אַיְזָאַן אַונְטָעָרְגָּנְמָוָגָן-פְּאָקִעָט
פְּסָקָנִים, אַיְזָאַן דָּר. דִּיטְשָׁלָעָן-עַדְעָר גִּיוֹעָעָן דָּעָר שְׁאָרְקָטָעָר כֹּה אַיְזָאַן נִישְׁתָּאָגָנוֹגָנָט
אַזְוִי גִּיךְ וּוּעָלָן מִירְהַאָבָּן זִיךְ אַיְזָאַן מַלְאָאָקָום.
אַנְיָאָבִידָה שָׁאָנָה חֹוֹרָת אַיְזָאַן בָּאָזְוֹנָדָעָר דִּיטְשָׁלָעָן-עַדְעָר פָּאָר דָּעָר בֵּיתְיַעַכְּבָּרְעָךְ
בָּאָזְוֹגָנוֹגָנָט אַיְזָאַן גְּרָאָד אַצְינָד וּוֹעֵן בָּי נִיְּטִיקָט זִיךְ אַיְזָאַן בָּאָלָגָנוֹגָנָט, אַיְזָאַן נִיְּעָצָמָה
פָּאָרְשָׁטָאָרְקָוָנָגָן-פָּלָעָנָר, וּוּצְטָעָר אָונְדוֹז פָּעָלָן אַיְזָאַן טָרָוָת אַיְזָאַן שְׁרָוָת.
פָּאָרְוּוֹיְטִיקָט אַיְזָאַן צַעְרָ רָזְפָּן מִירְאָוָס: מִי יְתָן לְנָנוֹ תְּפָרָתָו? אַיְזָאַן וּוּנְטָעָר תְּרַפָּה הָאָט עָרְ צְוָאָמִינְגִּירָוּמָן דֵּי עַרְשָׁטָע בֵּיתְיַעַכְּבָּרְעָךְ-קְאַנְפָּעָט.
רָעָנָץ קִין וּוּרָשָׁע, אַיְזָאַן דָּעָמָט הָאָט דֵּי בָּי בָּאָזְוֹגָנוֹגָנָט עַרְשָׁטָע אַנְגִּיהְוָיָבָן

